

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
OŚRODEK INFORMACJI 693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23 00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/174/2005

POGORSZENIE SIĘ OPINII O FUNKCJONOWANIU INSTYTUCJI UNIJNYCH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LISTOPAD 2005

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

POGORSZENIE SIĘ OPINII O FUNKCJONOWANIU INSTYTUCJI UNIJNYCH

- Członkostwo Polski w Unii Europejskiej wpływa na umocnienie się społecznego zaufania do tej organizacji. Obecnie zaufanie do UE deklaruje 59% Polaków, o 3 punkty więcej niż ponad dwa lata temu.

- Mimo ogólnego wzrostu zaufania do UE, od marca 2003 roku przybyło zarówno osób krytykujących działalność Parlamentu Europejskiego, jak i badanych negatywnie oceniających działalność Komisji Europejskiej. Nadal jednak ponad połowa Polaków (57%) pozytywnie wyraża się o funkcjonowaniu Parlamentu Europejskiego. Tylko niewiele mniej osób (53%) dobrze ocenia działalność Komisji Europejskiej.

- Wyraźnie pogorszyły się oceny różnych aspektów funkcjonowania instytucji unijnych, jednak nadal są one zdecydowanie lepsze niż opinie o instytucjach państwowych w Polsce. Ponad połowa badanych (52%) uważa, że ograny UE zajmują się ważnymi sprawami. Więcej niż dwie piąte sądzi, że działają sprawnie (45%) i uczciwie (43%). Stosunkowo najmniej osób (30%) jest zdania, że instytucje unijne dbają o interesy zwykłych obywateli. Ponad dwie piąte respondentów (44%) uważa, że troszczą się one przede wszystkim o interesy urzędników.

Jeszcze przed rozszerzeniem Unii Europejskiej wysokie poparcie Polaków dla członkostwa w tej organizacji współwystępowało z dużym zaufaniem do niej i dobrymi ocenami działalności instytucji unijnych. Wejście naszego kraju do UE oraz przeprowadzone wkrótce po tym powszechne wybory do Parlamentu Europejskiego dały możliwość przybliżenia Polakom działalności tych instytucji i przynajmniej częściowego zweryfikowania swojego pozytywnego nastawienia do nich. Interesowało nas zatem, czy wejście do Unii Europejskiej przyczyniło się do poprawy wizerunku UE i wzrostu ocen działalności instytucji unijnych, czy też przeciwnie - do pogorszenia opinii w tej kwestii.

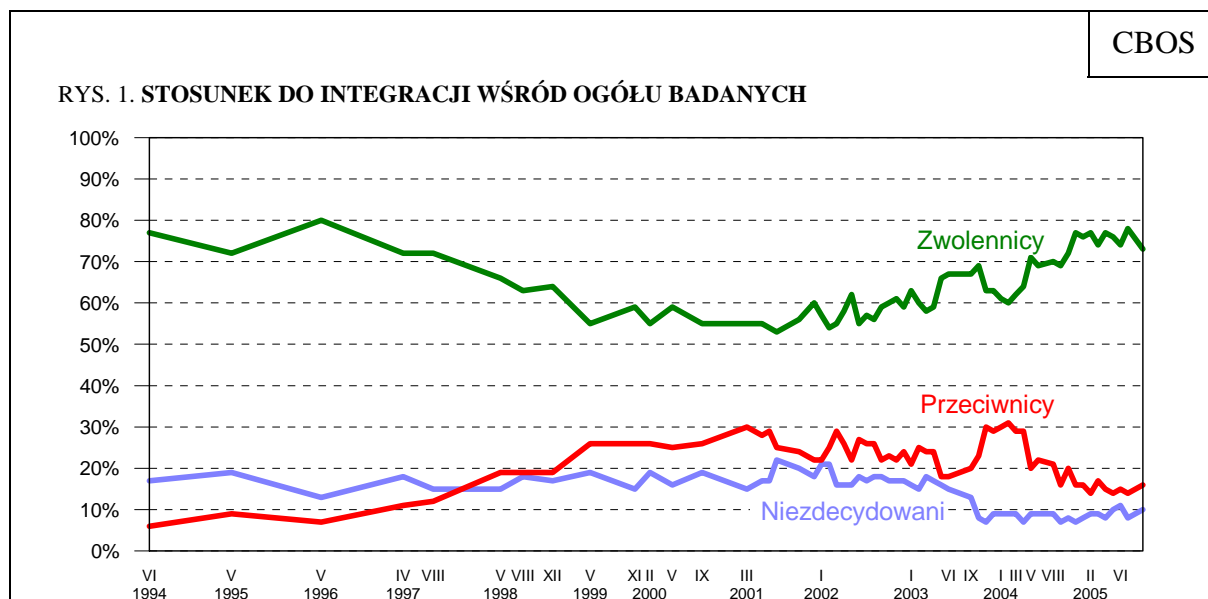
POPARCIE DLA CZŁONKOSTWA POLSKI W UE

Od czasu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej utrzymuje się bardzo wysokie poparcie społeczne dla członkostwa w tej organizacji. Już od roku liczba zwolenników integracji jest wyższa niż 70%, natomiast liczba jej przeciwników nie przekracza 20%. We wrześniu¹ poparcie dla członkostwa w UE zadeklarowało 73% badanych, nieco mniej niż w lipcu tego roku, kiedy osiągnęło ono najwyższy poziom od momentu rozszerzenia Wspólnoty.

Tabela 1

Stosunek do integracji wśród ogółu badanych	Wskazania respondentów według terminów badań																		
	'03	'04											'05						
	XII	I	II	III	IV	V	VI	VIII	IX	X	XI	XII	II	III	IV	V	VI	VII	IX
	w procentach																		
Zwolennicy	63	61	60	62	64	71	69	70	69	72	77	76	77	74	77	76	74	78	73
Przeciwnicy	29	30	31	29	29	20	22	21	21	20	16	16	14	17	15	14	15	14	16
Niezdecydowani	9	9	9	9	7	9	9	9	10	8	7	8	9	9	8	10	11	8	10

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (184) zrealizowano w dniach od 14 do 18 września 2005 roku na liczącej 1028 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski. Badanie współfinansowane przez Instytut Spraw Publicznych (ISP).

Zwolennicy członkostwa Polski w UE dominują we wszystkich grupach społeczno-demograficznych oraz w elektoratach wszystkich partii politycznych ciesząc się największym poparciem społecznym.

Tabela 2

Potencjalne elektoraty	Stosunek do członkostwa Polski w Unii Europejskiej		
	zwolennicy	przeciwnicy	niezdeterminowani
	w procentach		
SLD	98	2	0
PO	88	10	2
PSL*	77	11	12
PiS	75	19	6
LPR	65	29	6
Samoobrona	59	33	7

* Deklaracje wyborców PSL należy interpretować ostrożnie ze względu na ich małą liczebność w badanej próbie

ZAUFANIE DO UNII EUROPEJSKIEJ

Członkostwo Polski w Unii Europejskiej przyczynia się do umocnienia zaufania społecznego do tej organizacji. Unia Europejska zyskuje w odbiorze społecznym szczególnie na tle pogarszających się ocen ONZ oraz NATO. O ile w marcu 2003 roku Polacy częściej wyrażali zaufanie do ONZ i do NATO niż do Unii Europejskiej, o tyle obecnie odsetek

ufających NATO i UE jest zbliżony i jednocześnie wyższy niż odsetek dobrze oceniających ONZ. Obecnie zaufanie do UE deklaruje 59% Polaków, o 3 punkty więcej niż w marcu 2003 roku. W tym czasie odsetek osób wyrażających zaufanie do ONZ zmniejszył się o 10 punktów - do 53%, a liczba ufających NATO zmalała o 4 punkty - do 58%. Umocnienie się zaufania do Unii Europejskiej wynika zapewne z zadowolenia z dotychczasowych efektów członkostwa w tej organizacji.

Tabela 3

Stosunek Polaków do:	Wskazania respondentów według terminów badań	
	III 2003*	IX 2005
	w procentach	
Organizacji Narodów Zjednoczonych		
Zaufanie	63	53
Obojętność	14	21
Nieufność	7	10
Nieznajomość	3	7
Trudno powiedzieć	13	9
NATO		
Zaufanie	62	57
Obojętność	14	21
Nieufność	9	8
Nieznajomość	2	4
Trudno powiedzieć	13	10
Unii Europejskiej		
Zaufanie	56	59
Obojętność	15	18
Nieufność	15	11
Nieznajomość	1	2
Trudno powiedzieć	13	10

* Dane ISP

Z analizy społeczno-demograficznego zróżnicowania nastawienia do Unii Europejskiej wynika, że poziom zaufania do tej organizacji w poszczególnych grupach społecznych jest obecnie bardziej zbliżony niż przed akcesją. Oznacza to, że zaufanie do UE wzrosło wśród tych grup społecznych, które w 2003 roku odnosiły się do niej z większą rezerwą, natomiast nieco się zmniejszyło - choć nie bezwyjątkowo - w grupach nastawionych najbardziej pozytywnie. Dla przykładu w 2003 roku zaufanie do Unii deklarowało aż 81% osób z wyższym wykształceniem i tylko 34% z wykształceniem podstawowym, obecnie zaś

odpowiednio 71% i 41% badanych należących do tych kategorii społecznych. W największym stopniu zaufanie do UE wzrosło wśród rolników (z 25% do 45%), wcześniej należących do grup najbardziej wstrzeźliwie nastawionych do tej organizacji. Z kolei grupą, w której wysokie zaufanie do UE po akcesji jeszcze wzrosło, są ludzie młodzi (z 70% do 76%), w tym także uczniowie i studenci (z 77% do 82%).

Zaufanie do UE wyraża zdecydowana większość osób popierających członkostwo Polski w tej organizacji (74%). Nie ufa jej jedynie 5% z nich. Odczucia przeciwników obecności Polski w UE są bardziej zróżnicowane: dwie piąte deklaruje nieufność do tej organizacji, a jedna piąta - zaufanie.

ZNAJOMOŚĆ INSTYTUCJI UE

Członkostwo w Unii Europejskiej przyczyniło się do wzrostu znajomości podstawowych instytucji unijnych - Parlamentu Europejskiego oraz Komisji Europejskiej. O Parlamencie Europejskim słyszało 87% Polaków, przy czym co czwarta osoba deklaruje, że sporo wie o tej instytucji. Mimo bezpośrednich wyborów do Parlamentu Europejskiego, które odbyły się w Polsce w czerwcu 2004 roku, nadal 13% badanych twierdzi, że nie zetknęło się z nazwą tej instytucji.

Mniej znana jest działalność Komisji Europejskiej - o najważniejszej instytucji wspólnotowej słyszało 83% Polaków, przy czym co piąty (21%) deklaruje, że ma o niej znaczną wiedzę.

Tabela 4

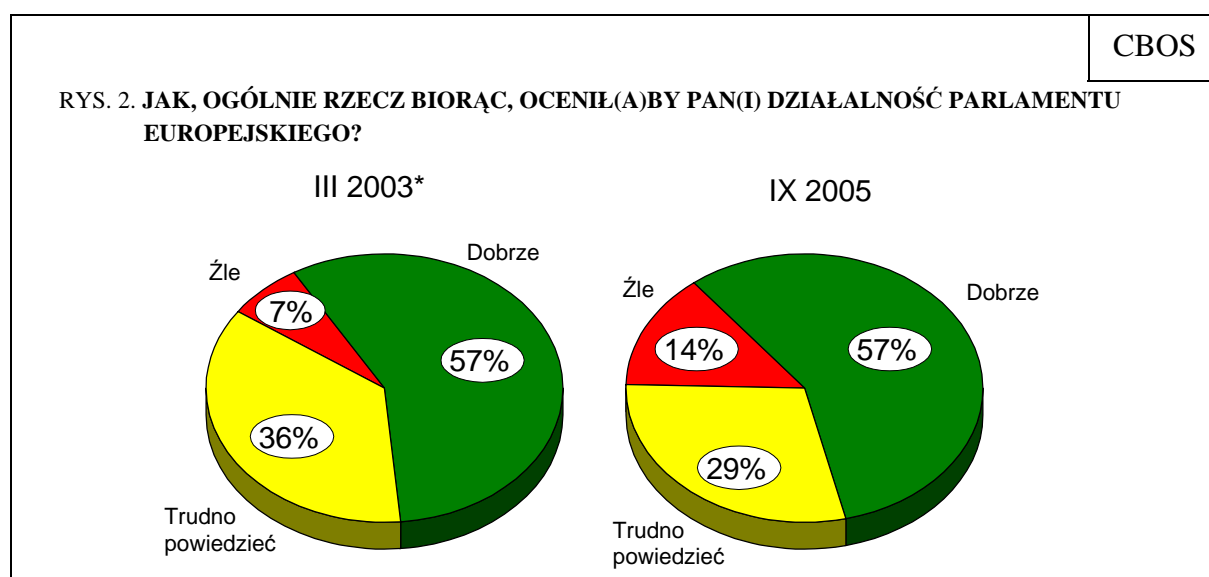
Czy słyszał(a) Pan(i) o:	Wskazania respondentów według terminów badań	
	III 2003*	IX 2005
	w procentach	
Parlamencie Europejskim		
Słyszałem(am) i sporo wiem o nim	23	25
Słyszałem(am), ale niewiele wiem o nim	55	62
Nie słyszałem(am) o nim	22	13
Komisji Europejskiej		
Słyszałem(am) i sporo wiem o niej	23	21
Słyszałem(am), ale niewiele wiem o niej	54	62
Nie słyszałem(am) o niej	23	17

* Dane ISP

Na znajomość instytucji UE bardzo wyraźnie wpływa wykształcenie badanych. Wiedza o działalności Parlamentu Europejskiego jest powszechna wśród osób z wyższym wykształceniem (100% deklaracji znajomości tej instytucji). Co więcej, ponad połowa badanych z tej grupy (55%) deklaruje, że sporo wie o tej instytucji. Wśród osób z wykształceniem podstawowym 71% słyszało o Parlamencie Europejskim, ale tylko co dziesiąta deklaruje, że dużo wie o jego działalności. O Komisji Europejskiej słyszało 97% respondentów z wyższym wykształceniem i 61% legitymujących się wykształceniem podstawowym. Bardziej dokładną wiedzę o jego działaniach ma odpowiednio 47% i 8% z nich.

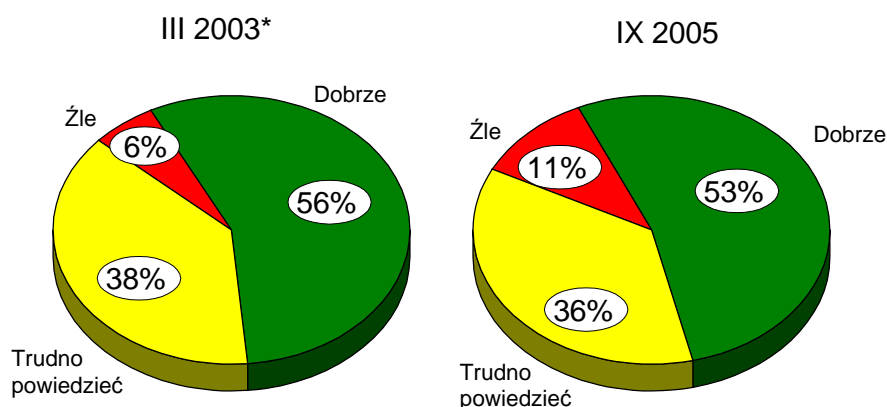
OCENY FUNKCJONOWANIA INSTYTUCJI UNIJNYCH

Wzrost znajomości instytucji unijnych nie przyczynił się do poprawy ocen ich działań. Przeciwnie, przybyło zarówno osób krytykujących działalność Parlamentu Europejskiego, jak i badanych negatywnie oceniających pracę Komisji Europejskiej. Nadal jednak ponad połowa Polaków (57%) pozytywnie wyraża się o funkcjonowaniu Parlamentu Europejskiego, a tylko niewiele mniej osób (53%) dobrze ocenia działalność Komisji Europejskiej.

*Dane ISP

RYS. 3. JAK, OGÓLNIIE RZECZ BIORĄC, OCENIŁ(A)BY PAN(I) DZIAŁALNOŚĆ KOMISJI EUROPEJSKIEJ?

*Dane ISP

Oceny funkcjonowania obu instytucji są szczególnie dobre wśród osób deklarujących dużą wiedzę o ich działalności. Prawie trzy czwarte badanych oceniających, że sporo wiedzą o Parlamencie Europejskim, wypowiada się pozytywnie na temat jego działalności. Podobnie niemal trzy czwarte badanych deklarujących, że dużo słyszało Komisji Europejskiej, dobrze ocenia jej działania. Można zatem powiedzieć, że wiedza o funkcjonowaniu instytucji europejskich sprzyja dobrym ocenom podejmowanych przez nie działań. Zwraca jednak uwagę fakt, że pozytywne oceny przeważają również wśród osób, które przyznają, że niewiele wiedzą o działalności głównych instytucji wspólnotowych. Oznacza to, że pozytywna opinia o funkcjonowaniu unijnych instytucji oparta jest tylko częściowo na znajomości ich działań. W większej części wynika ona ze zgeneralizowanego korzystnego wyobrażenia o Unii Europejskiej i zaufania do tej organizacji

Tabela 5

Czy słyszał(a) Pan(i) o Parlamencie Europejskim?	Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenił(a)by Pan(i) działalność Parlamentu Europejskiego?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Słyszałem(a) i sporo wiem o nim	71	17	12
Słyszałem(a)m, ale niewiele wiem o nim	52	12	36

Tabela 6

Czy słyszał(a) Pan(i) o Komisji Europejskiej?	Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenił(a)by Pan(i) działalność Komisji Europejskiej?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Słyszałem(a) i sporo wiem o niej	73	10	18
Słyszałem(a), ale niewiele wiem o niej	46	12	42

Wraz ze wzrostem krytycyzmu w opiniach o działalności Parlamentu Europejskiego i Komisji Europejskiej wyraźnie pogorszyły się oceny różnych aspektów funkcjonowania instytucji unijnych. Mając możliwość bliższego przyjrzenia się ich działalności Polacy coraz rzadziej sądzą, że zajmują się one sprawami ważnymi, są uczciwe, dbają o interesy zwykłych obywateli i sprawnie działają. Pomimo dość wyraźnego pogorszenia się ocen dotyczących działalności instytucji UE, opinie o ich funkcjonowaniu w trzech wymiarach (na cztery) są nadal w przeważającej mierze pozytywne. Ponad połowa badanych (52%) uważa, że zajmują się one ważnymi sprawami, a więcej niż dwie piąte sądzi, że działają sprawnie (45%) i uczciwie (45%). Wzrost poczucia alienacji wobec instytucji unijnych sprawił natomiast, że zaczęła przeważać opinia, iż dbają one przede wszystkim o interesy urzędników (44%), nie zaś o interesy zwykłych obywateli (30%).

Tabela 7

Czy, Pana(i) zdaniem, instytucje Unii Europejskiej:	Wskazania respondentów według terminów badań	
	III 2003*	IX 2005
	w procentach	
- dbają przede wszystkim o interesy zwykłych obywateli	39	30
- dbają przede wszystkim o interesy urzędników	32	44
Trudno powiedzieć	29	26
- działają sprawnie	50	45
- nie działają sprawnie	15	23
Trudno powiedzieć	35	32
- działają na ogół uczciwie	51	43
- są raczej skorumpowane	18	28
Trudno powiedzieć	30	29
- na ogół zajmują się sprawami ważnymi	66	52
- na ogół zajmują się sprawami mało istotnymi	10	22
Trudno powiedzieć	24	26

* Dane ISP

Tabela 8

Czy, Pana(i) zdaniem, obecne instytucje państwowe w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań	
	III 2003*	IX 2005
	w procentach	
- dbają przede wszystkim o interesy zwykłych obywateli	4	7
- dbają przede wszystkim o interesy rządzących i urzędników	89	83
Trudno powiedzieć	7	10
- działają sprawnie	7	8
- nie działają sprawnie	80	78
Trudno powiedzieć	13	14
- działają na ogół uczciwie	8	8
- są raczej skorumpowane	78	78
Trudno powiedzieć	15	14
- na ogół zajmują się sprawami ważnymi	17	17
- na ogół zajmują się sprawami mało istotnymi	65	65
Trudno powiedzieć	18	18

* Dane ISP

Pomimo wyraźnego pogorszenia się opinii o funkcjonowaniu instytucji unijnych nadal są one oceniane zdecydowanie lepiej niż instytucje państwowe w Polsce. W dalszym ciągu - mimo nieznacznej poprawy - powszechne jest przekonanie, że instytucje państwowe w naszym kraju nie realizują swojego podstawowego przeznaczenia i nie służą obywatelom, ale przede wszystkim rządzącym i urzędnikom. Ponad trzy czwarte badanych (78%) sądzi, że działają niesprawnie. Tyle samo (78%) ocenia je jako skorumpowane. Prawie dwie trzecie ankietowanych (65%) sądzi, że zajmują się sprawami mało istotnymi.

Porównanie opinii o funkcjonowaniu instytucji unijnych i krajowych może prowadzić do wniosku, że instytucje UE zyskują szczególnie na tle niekorzystnych ocen działania organów państwowych w Polsce. Analiza korelacji między ocenami instytucji krajowych i unijnych nie potwierdza jednak tego przypuszczenia. Przeciwnie, okazuje się, że osoby zadowolone z funkcjonowania instytucji państwowych w Polsce zdecydowanie lepiej niż badani wyrażający się o nich krytycznie oceniają działania instytucji Unii Europejskiej. Na przykład większość respondentów przekonanych, że instytucje państwowe w Polsce dbają w głównej mierze o interesy zwykłych obywateli, wierzy również, że instytucje unijne służą obywatelom UE. Z kolei przeważająca część osób oceniających, że instytucje krajowe troszczą się przede wszystkim o interesy rządzących i urzędników, formułuje ten sam zarzut

pod adresem organów unijnych. Podobnie osoby zarzucające polskim instytucjom państwowym skorumpowanie, nieskuteczność oraz zajmowanie się nieistotnymi sprawami częściej niż badani dobrze oceniający ich pracę za te same przewinienia krytykują instytucje unijne.

Tabela 9

Czy, Pana(i) zdaniem, obecne instytucje państwowe w Polsce:	Czy, Pana(i) zdaniem, instytucje Unii Europejskiej		
	dbają przede wszystkim o interesy zwykłych obywateli	dbają przede wszystkim o interesy urzędników	Trudno powiedzieć
	w procentach		
- dbają przede wszystkim o interesy zwykłych obywateli	64	21	15
- dbają przede wszystkim o interesy rządzących i urzędników	28	50	22
Trudno powiedzieć	28	13	59

Zadowolenie z obecności Polski w strukturach unijnych, widoczne w wysokim poparciu społecznym dla członkostwa we Wspólnocie oraz we wzroście zaufania do Unii Europejskiej, nie przekłada się na poprawę ocen działania instytucji unijnych. Przeciwnie - w ostatnich dwóch latach opinie o funkcjonowaniu instytucji wspólnotowych pogorszyły się, co być może wynika ze wzrostu oczekiwań wobec Unii i jej organów po wejściu Polski do tej organizacji. Zaczęło zatem przeważać przekonanie, że instytucje unijne nie realizują swojego podstawowego przeznaczenia i nie służą obywatelom, ale przede wszystkim urzędnikom. Nadal jednak - w opinii przeważającej grupy osób - zajmują się one ważnymi sprawami, działają sprawnie i uczciwie. Pomimo wyraźnego pogorszenia się opinii o funkcjonowaniu instytucji unijnych nadal są one oceniane zdecydowanie lepiej niż instytucje państwowe w Polsce.

Opracowała
Beata ROGUSKA